

GUIA PRÀCTICA | Desembre 2023

Guia pràctica sobre teleconsulta en HTA

Grup d'autors

Josep Agudo Ugena, Montserrat Iracheta
Todó., Mar Serrat Costa, Joan Torras Borrell,
Ernest Vinyoles Bargalló,

Coordinadors

Mar Serrat Costa, Joan Torras Borrell

Societat Catalana
d'Hipertensió Arterial i Risc Vascular

CAMFiC
societat catalana de medicina
familiar i comunitària

TELEMEDICINA. CONSIDERACIONS GENERALS

Objectiu: millorar l'accessibilitat i l'empoderament dels pacients

Vol reproduir l'estructura i contingut de l'atenció presencial

La **telemedicina o e-health** és un concepte ampli amb diferents vies de comunicació que van des de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC) fins al desenvolupament d'eines per a la cura remota del pacient.

S'estimarà la **indicació** de la teleconsulta i si aquesta aporta **valor**.

Les **normes generals** de la visita presencial són extensives a les de la visita no presencial. Els aspectes legals de confidencialitat i inviolabilitat han d'estar assegurats.

Cal una bona organització, tecnologia adequada i temps suficient. El temps dedicat a la teleconsulta no té perquè ser inferior al d'una visita presencial.

Síncrona (temps real): telèfon i videoconferència

Asíncrona: correu electrònic, xat, intercanvis de dades clíniques o imatges

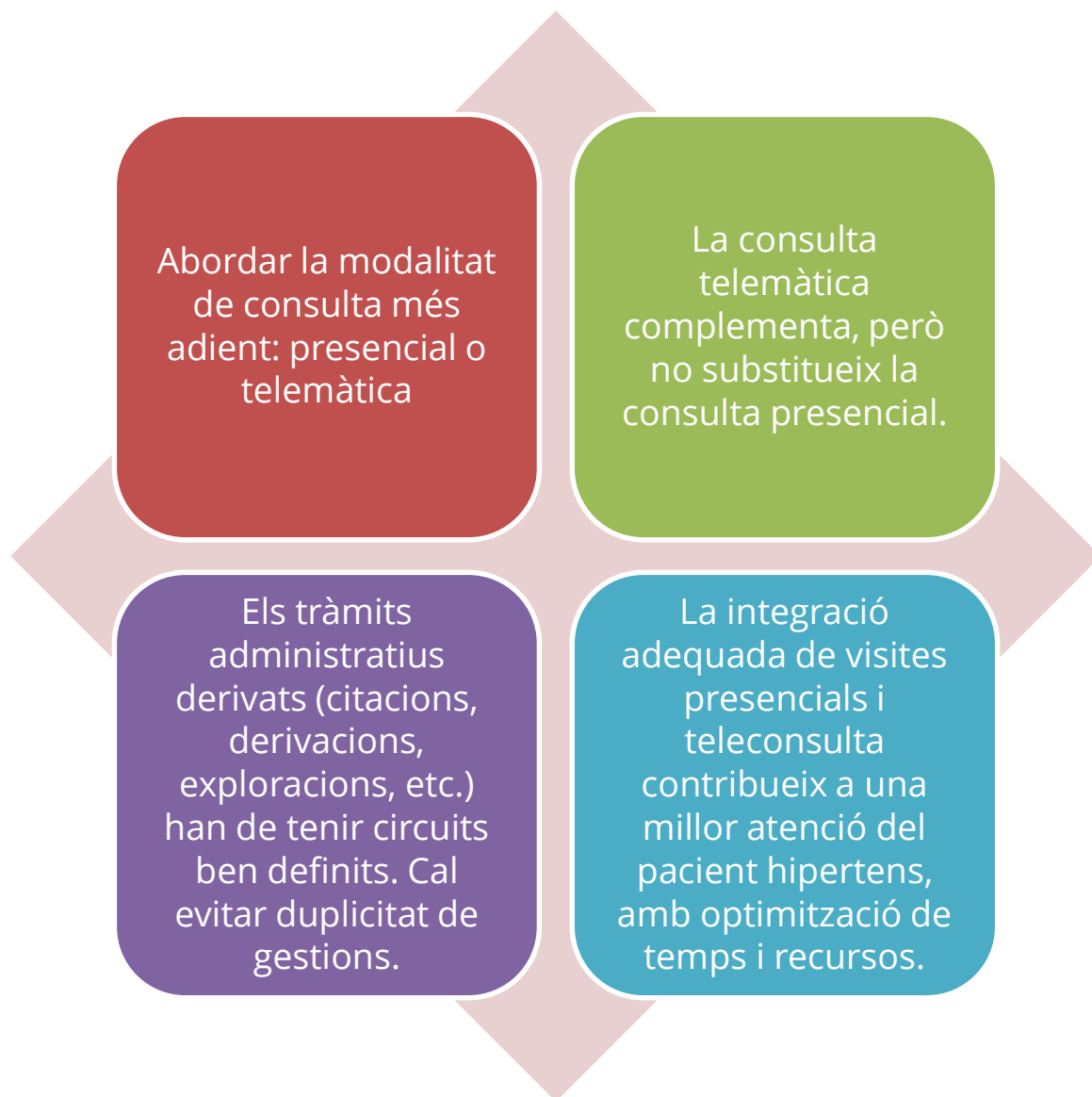
Monitoratge remot: connexió per internet en temps real entre dispositius per transmissió de dades clíniques del pacient

AVANTATGES I INCONVENIENTS

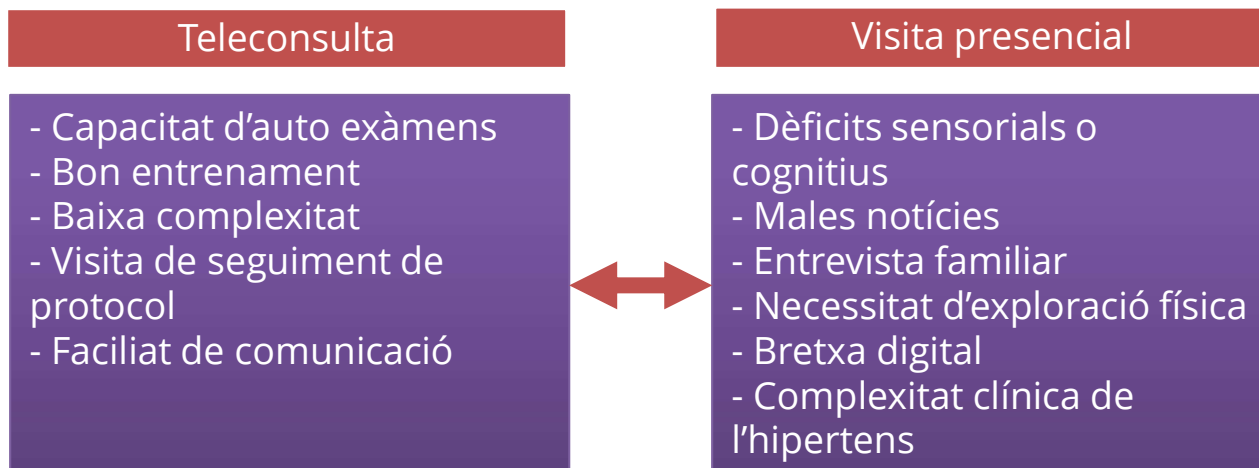

Avantatges	Inconvenients
<ul style="list-style-type: none"> - Agilitat en la comunicació - Redueix el temps d'espera en l'atenció - Resolutiva en hipertensos de baixa complexitat - Possibilitat de transmissió fidel de dades clíniques entre pacient i sanitari (per ex, automesures de PA) - Qüestionada millora del control de la PA (insuficients estudis) - Evita absentismes laborals i desplaçaments - Augmenta l'accessibilitat del pacient si està ben organitzada	<ul style="list-style-type: none"> - Pèrdua d'aspectes no verbals en la comunicació - Distanciament i sentiment de desatenció entre pacient i sanitari - Iniquitat d'atenció: limitacions tecnològiques, cognitives o sensorials d'alguns pacients - Confidencialitat no assegurada (especialment en trucades telefòniques) - Interrupcions, problemes de connectivitat - Augment de la incertesa del professional en hipertensos complexos - Contraindicada en algunes situacions (males notícies, signes d'alarma presents o clínica inestable) - Impossibilitat d'exploració física - El pacient ha d'estar ensinistrat en l'automesura (pes, talla, PA, etc)

INTEGRACIÓ DE L'ATENCIÓ PRESENCIAL I NO PRESENCIAL

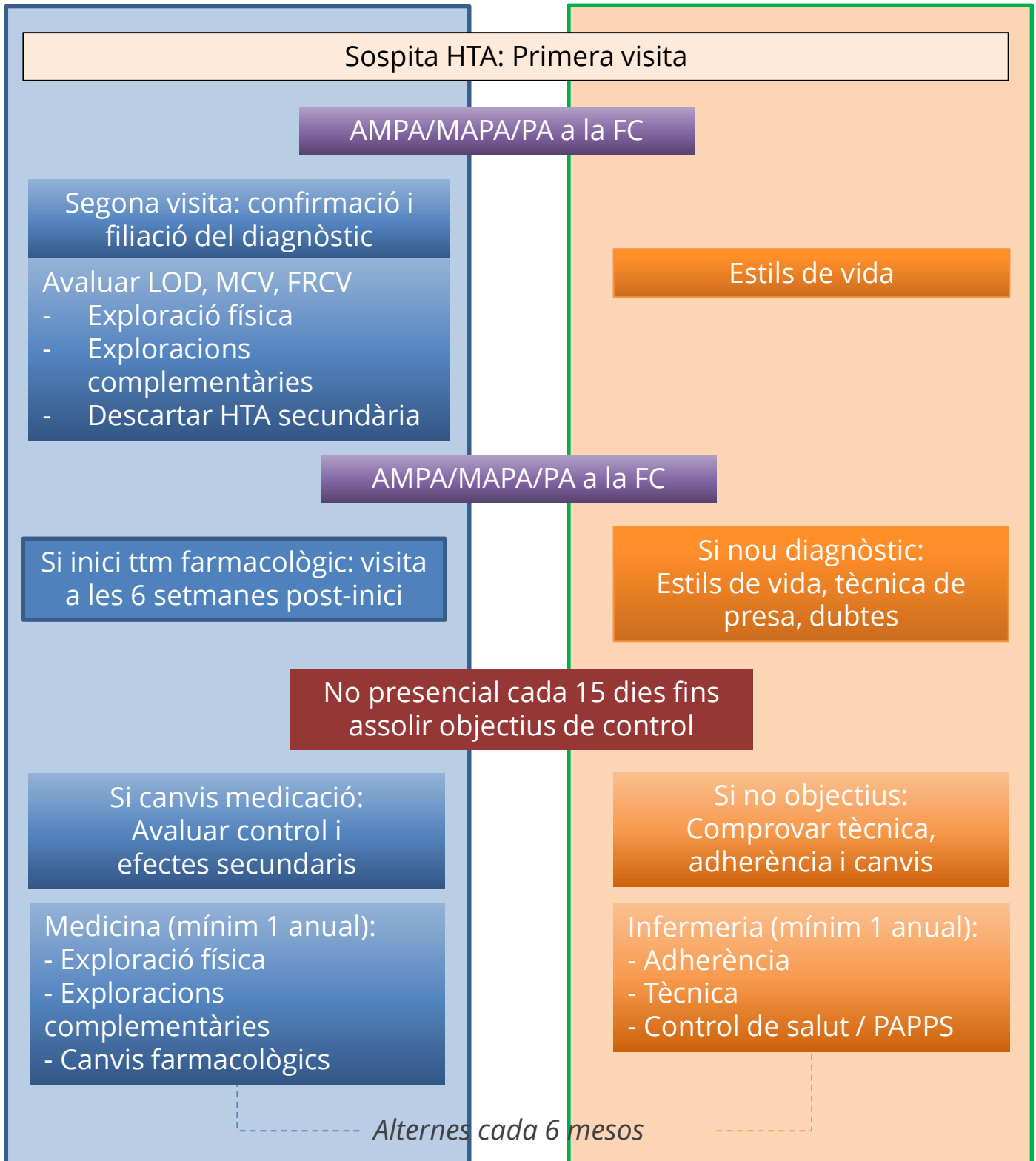
Prioritzar

ALGORISME D'ABORDATGE

Llegenda de colors:

taronja, visita presencial habitualment amb infermeria;
blau, presencial habitualment amb medicina;
lila, a la comunitat (domicili/farmàcia comunitària);
roig, visites suplementàries no presencials.

Abreviatures: AMPA, automesura de la pressió arterial; FC, farmàcia comunitària; FRCV, factors de risc cardiovascular; HTA, hipertensió arterial; LOD, lesions d'òrgan diana; MAPA, monitoratge ambulatori de la pressió arterial; MCV, malaltia cardiovascular; PA, pressió arterial; PAPPS, programa d'activitats preventives i de promoció de la salut; ttm, tractament.

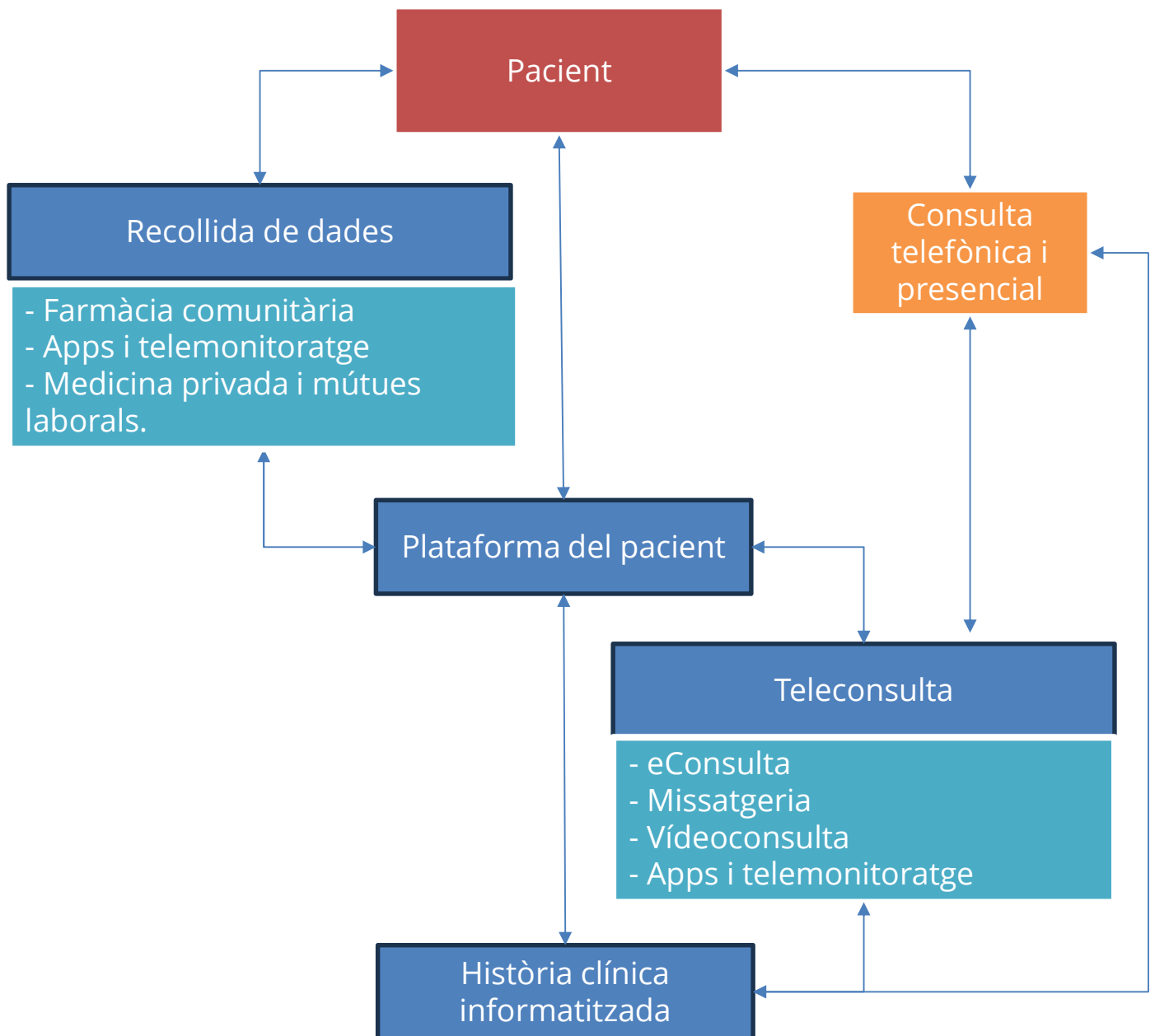
INTERACCIÓ PACIENT- SISTEMA SANITARI

Llegenda de colors:

taronja, atenció presencial o telemàtica síncrona;

blau, atenció asíncrona i eines informàtiques;

troig, pacient.

Abreviatures: Apps, aplicacions.

VIES DE COMUNICACIÓ I APLICACIONS (APP)

Eines	Consideracions
Videoconsulta	Facilita la comunicació i permet el contacte visual
Intel·ligència artificial	Utilitat en processament d'imatges i exploració de dades. Interès en recerca.
Telèfons Intel·ligents i aplicacions mòbils	Solució àgil que pot aportar informació de constants vitals o ECG. Útil en l'abordatge de FRCV. Lectures de PA encara no validades i per tant no poden ser emprades en decisions terapèutiques o diagnòstiques.
Rellotges Intel·ligents	Aplicacions i programari en línia. Alguns autoritzats per la FDA.
Equips electrònics	Estratègia ideal: dispositius amb serveis de feedback automatitzat amb un equip clínic multidisciplinari de seguiment.
Acceleròmetre	Registra petits moviments, canvis de moviment i monitoratge cardíac.

Abreviatures: ECG, electrocardiograma; FDA, Food and Drug Administration; FRCV, factors de risc cardiovascular; PA pressió arterial.

Requisits per un telemonitoratge de la PA segur i eficaç

Dispositiu de recollida de dades fiable

Interfície per a la comunicació i transferència de dades entre pacient i professionals

Plataforma d'anàlisi remota

ANAMNESI

Situació clínica general	Com es troba últimament? Ha notat algun canvi en la seva salut? Està embarassada? (només si cal) Descansa bé a les nits? Presenta somnolència durant el dia? Té problemes amb la seva sexualitat? Té incontinència urinària? Altres símptomes?
Estils de vida	Fuma? Beu alcohol? En quina quantitat? Consumeix algun tipus de droga i/o tòxics? Fa la dieta? Menja sense sal? Quina és la seva activitat física? Practica algun esport? Ha guanyat o perdut pes?
Símptomes neurològics	Té mals de cap? Mareig o vertigen? Caigudes o síncope? Canvis en la visió? Ha perdut força o sensibilitat en alguna part del cos? Ha perdut memòria o habilitat mental?
Símptomes cardiològics	Ha tingut dolor toràcic? Ha notat palpitations? Nota ofec, falta d'aire o es cansa més de l'habitual? Se li inflen les cames? Ha augmentat de pes en els últims dies?
Símptomes renals	Té més set del normal? Orina més quantitat de l'habitual? Es lleva a la nit a l'orinar? L'orina és de color normal? L'orina és espumosa?
Símptomes vasculars perifèrics	Nota els peus més freds? Li fan mal els bessons al caminar? Amb quants metres comença el dolor? Li fan mal en repòs?

Adaptada de: Gijón-Conde T, Rubio E, Gorostidi M, Vinyoles E, Armario P, Rodilla E, et al. Documento de consenso sobre consulta telemática en hipertensión y riesgo vascular. Sociedad Española de Hipertensión-Liga Española para la Lucha contra la Hipertensión Arterial (SEH-LELHA), Hipertensión y riesgo vascular. 2021. <https://doi.org/10.1016/j.hipert.2021.03.003>.

ETAPES D'UNA CONSULTA TELEFÒNICA O D'UNA VIDEOTRUCADA

Abans de la teleconsulta

Revisar història clínica:

- Antecedents, últimes consultes
- Analítiques prèvies
- Últimes mesures PA i/o MAPA
- Dades de telemonitoratge
- ECG i altres EECC
- Tractament/últimes modificacions i retirada de medicació a la farmàcia.

Recomanar al pacient tenir PA, pes i medicació a mà.

Durant la teleconsulta

Inici:

- Comprovació d'identitat i presentació
- Motiu i generalitats.

Anamnesi:

- Signes i símptomes d'HTA, MCV/LOD i efectes adversos farmacològics antihipertensius.
- Proves complementàries o visites amb altres especialistes
- Mesura PA i valors, coneixement d'objectius.
- Alcohol, tabac, AINEs o altres tòxics i medicaments. Estils de vida: dieta i exercici físic.
- Pes.
- Tractament i adherència.

Valorar intervencions:

- Símtomes o signes d'alarma → Urgències
- Símtomes o signes → VP
- Asintomàtic + AMPA $\geq 135/85$ mmHg → Valorar VP/MAPA/tractament
- Asintomàtic + AMPA $< 135/85$ mmHg → Reforçar estils de vida, adherència i seguiment recomanat.

Tancament de la teleconsulta:

- Revisió de recomanacions i prescripcions realitzades. Dubtes i preguntes.
- Opcions de contacte
- Fixació dates següents visites, proves, enviament de dades...
- Signes i símptomes de reconsulta i d'alarma
- Registre acurat a la història clínica.

Abreviatures: AINE, antiinflamatoris no esteroidals; AMPA, automesura de la pressió arterial; ECG, electrocardiograma; EECC, exploracions complementàries; HTA, Hipertensió arterial; LOD, lesions d'òrgan diana; MAPA, monitoratge ambulatori de la pressió arterial; MCV, malaltia cardiovascular; PA, pressió arterial; VP visita presencial.

SUPORT I ACTUACIÓ DES DE LA FARMÀCIA COMUNITÀRIA

- **L'atenció farmacèutica** és la participació activa del farmacèutic per a l'assistència del pacient en la dispensació i seguiment d'un tractament, cooperant així amb el professional de medicina i d'infermeria per assolir resultats que millorin la qualitat de vida del pacient.
- La **teleatenció farmacèutica** (TAF) és la pràctica farmacèutica assistencial a distància que utilitza les TIC per complementar l'atenció farmacèutica presencial, incloent la prestació a distància d'alguns serveis professionals farmacèutics assistencials (SPFA). La digitalització de la prestació farmacèutica ha de ser sostenible i amb un model dual que combina l'atenció presencial amb l'atenció a distància recolzada amb les tecnologies existents com la recepta i la història clínica electrònica.
- **Registre de dades clíniques a la farmàcia comunitària.** Hi ha plataformes per a millorar-ne el registre. A Catalunya, Farmaserveis proporciona un registre assistencial de la xarxa de farmàcies de dades com la pressió arterial, informes de derivació per a medicina, infermeria o per al propi pacient que poden ser d'utilitat per la valoració del pacient a les visites presencials i no presencials.

BIBLIOGRAFIA

---

1. Gijón-Conde T, Rubio E, Gorostidi M, Vinyoles E, Armario P, Rodilla E, et al. Documento de consenso sobre consulta telemática en hipertensión y riesgo vascular. Sociedad Española de Hipertensión-Liga Española para la Lucha contra la Hipertensión Arterial (SEH-LELHA), Hipertensión y riesgo vascular. 2021. <https://doi.org/10.1016/j.hipert.2021.03.003>.
2. Sánchez Peinador C, Torras Borrell J, Castillo Moraga MJ, Egocheaga Cabello MI, Rodríguez Villalón X, Turégano Yedro M, et al. Optimización del control telemático de la presión arterial en atención primaria en España (Iniciativa Óptima): resultados de un estudio Delphi. *Aten Primaria*. 2022;54(7):102353.
3. Rebagliato Nadal O, Soldevila Barcardit N, Torras Borrell J, Vinyoles Bargalló E, Agudo Ugena J, Albadalejo Blanco C, et al. Guía práctica d'HTA per a l'AP. GdT HTA. CAMFiC, 2021.
4. Mancia Chairperson G, Kreutz Co-Chair R, Brunström M, Burnier M, Grassi G, Januszewicz A et al. 2023 ESH Guidelines for the management of arterial hypertension The Task Force for the management of arterial hypertension of the European Society of Hypertension Endorsed by the European Renal Association (ERA) and the International Society of Hypertension (ISH). *Journal of Hypertension*. 2023.doi: 10.1097/HJH.0000000000003480
5. Morcillo Serra C, Aroca Tanarro A. Teleconsultation and videoconsultation forever? *Med Clin (Barc)*. 2022;158(3):122-124. English, Spanish. doi: 10.1016/j.medcli.2021.09.008.
6. Chan PY, McNeil J, Nguyen T, Ryan N & Hopper I. Novel wearable and contactless monitoring devices to identify deteriorating patients in the clinical setting: a systematic review protocol. *Syst Rev*. 2020;9(1):104.
7. Sana F, Isselbacher EM, Singh JP, Heist EK, Pathik B & Armoundas AA. Wearable devices for Ambulatory Cardiac Monitoring: JACC State-of-the-Art Review. *J Am Coll Cardiol*. 2020;75(13):1582–1592.
8. Moraes Ruberti O, Yugar-Todelo JC, Moreno H & Rodrigues B. Hypertension telemonitoring and home-based physical training programs. *Blood pressure*. 2021;30(6):428-438.doi:10.1080/08037051.2021.1996221
9. Nilay Kumar, Monica Khunger, Arjun Gupta, Neetika Garg, A content analysis of smartphone-based applications for hypertension management. *Journal of the American Society of Hypertension*. 2015;9(2):130-136. doi:10.1016/2014.12.001.
10. Bayoumy K, Gaber M, Elshafeey A, et al. Smart wearable devices in cardiovascular care: where we are and how to move forward. *Nat Rev Cardiol*. 2021;18(8):581–599.
11. Checklist teleconsulta HTA CAMFiC, 2021. Disponible en: http://gestor.camfic.cat/uploads/ITEM_14602.pdf
12. Muñoz Seco E. No todo es clínica. La entrevista telefónica. *AMF* 2020;16(11):659-667. Disponible en: https://amf-semfyc.com/web/article_ver.php?id=2852
13. Foro de Atención Farmacéutica-Farmacia Comunitaria (Foro AF-FC). Guía práctica para los Servicios Profesionales Farmacéuticos Asistenciales en la Farmacia Comunitaria. Madrid: Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos; 2019. Disponible en: [https:// www.sefac.org/system/files/2021-02/AF_GUIA_SPFA_FORO_2021_ONLINE_PGs.pdf](https://www.sefac.org/system/files/2021-02/AF_GUIA_SPFA_FORO_2021_ONLINE_PGs.pdf)
14. Baixauli VJ, Molinero A, Satué E, Plaza J, Andraca L, Mud F et al. Posicionamiento de la Sociedad Española de Farmacia Clínica, Familiar y Comunitaria sobre telefarmacia: teleatención farmacéutica (TAF). *Farm Comunitarios*. 2022;14(2):5-8. doi: 10.33620/FC.2173-9218.(2022/Vol14).002.02
15. Grupo de expertos. Consenso sobre atención farmacéutica. [Internet]. Madrid: Ministerio de sanidad y consumo. Secretaría general técnica. Centro de publicaciones; 2002. [consultado 4/04/2022]. Disponible en: <https://www.sanidad.gob.es/profesionales/farmacia/consenso/consenso.htm>
16. Penín O, Villasuso B, Domenech M, Moyá A, Torras J, Peña M J, et al. Guía para el abordaje de la hipertensión por el farmacéutico comunitario en el ámbito de la atención primaria: documento de consenso multidisciplinar. Madrid: SEFAC; 2022.
17. International Pharmaceutical Federation (FIP). FIP Digital health in pharmacy education. The Hague: International Pharmaceutical Federation. 2021. Disponible en: <https://www.fip.org/file/4958>